

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 22/2011
11.3.2011

Asia Virantoimituksesta pidättämistä koskeva oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimuksen tekijä

A, vanhempi konstaapeli

Virasto Poliisilaitos

Päätös, johon haetaan oikaisua

Poliisilaitos on päätöksellään 8.11.2010 pidättänyt A:n virantoimituksesta päätöspäivästä alkaen toistaiseksi.

Päätöksen perustelujen mukaan käräjäoikeus oli 27.9.2010 antamallaan tuomiolla nro 1380 todennut A:n syyllistyneen pahoinpitelyyn 21.12.2009 ja ampuma-aserikokseen 22.12.2009, joista hänelle oli tuomittu yhteinen 50 päiväsakon suuruinen sakkorangaistus. Lisäksi tutkinnanjohtajana toiminut kihlakunnansyyttäjä oli päätöksellään 2.7.2010 todennut A:n syyllistyneen 21.12.2009 lievään pahoinpitelyyn, mutta jättänyt tekemättä asiassa syyteharkintaa, koska asianomistaja ei ollut esittänyt asiassa rangaistusvaatimusta. Edellä mainitut A:n rikokset olivat sellaisia, joiden torjumiseen poliisihallinto oli viime vuosina paneutunut tavanomaista perusteellisemmin. Poliisimiehen tekeminä mainittuja rikoksia oli pidettävä hyvin moitittavina, sillä ne väistämättä vaikuttivat ihmisten käsityksiin ja mielikuvaan siitä, miten poliisi orga-

nisaationa painopistetehtäviään hoiti, ja myös siihen, miten asianomainen poliisimies niitä hoiti. A:n käyttäytymisellä oli vaikutusta myös poliisiorganisaation sisäisessä tarkastelussa. A oli valittanut käräjäoikeuden tuomiosta hovioikeuteen, minkä vuoksi pahoinpitely ja ampuma-aserikos olivat edelleen tutkimusten alla. A:n syyksi luetut rikokset olivat luonteeltaan sellaisia, että niillä voi olla vaikutusta hänen edellytyksiin hoitaa tehtäväänsä, minkä vuoksi poliisilaitos oli pidättänyt A:n virantoimituksesta.

Oikaisuvaatimus

Virantoimituksesta pidättämistä koskeva päätös on kumottava.

Uutta virantoimituksesta pidättämistä koskevaa päätöstä ei ollut voitu tehdä, koska A oli ollut jo virantoimituksesta pidätettynä poliisilaitoksen päätöksien 22.12.2009 ja 5.1.2010 johdosta. Kyse ei ollut myöskään muuttuneiden olosuhteiden perusteella tehdystä päätöksestä. Poliisilaitos oli ylittänyt toimivaltansa pidättämällä A:n virantoimituksesta toistaiseksi. Päätös voitiin tehdä enintään esitutinnan ja rikossyytteen käsittelemisen ajaksi.

Päätöksentekoon osallistuneet virkamiehet olivat olleet esteellisiä. He olivat asian 8/2010 yhteydessä antaneet virkamieslautakunnalle väärää tosiasiatietoa A:n ja apulaispoliisipäällikkö B:n puhelinkeskustelun 5.1.2010 sisällöstä ja pyrkineet salaamaan virkamieslautakunnalta päätöksenteon perusteena olleita asiakirjoja.

Päälouottamusmiestä ei ollut kuultu. A:ta ei ollut kuultu asianmukaisesti. A ei ollut saanut tietoa luottamusmies C:n poliisilaitokselle asiassa antaman lausuman sisällöstä ennen päätöksentekoa.

Kihlakunnansyyttäjän päätöstä 2.7.2010 koskien lievää pahoinpitelyä 21.12.2009 ei voitu käyttää virantoimituksesta pidättämisen perusteena eikä osana kokonaisharkintaa. Jutussa asianomistajarikoksen asianomistaja oli peruuttanut rangaistusvaatimuksensa, jolloin millään viranomaisella ei ollut oikeutta vahvistaa kenenkään syyllisyyttä rikokseen.

Poliisilaitoksen päätöksen perusteluissa käyttämä peruste ei ollut oikeuttanut virantoimituksesta pidättämiseen. A oli hakenut asiassa muutosta hovioikeudelta. Epäilyksenalaisilla teoilla ei ollut myöskään välitöntä tai konkreettista yhteyttä A:n virkatehtäviin. Tuomion perusteena ollut ampuma-ase oli ollut A:n hallussa poliisiviranomaisen tieteen sen oman laiminlyönnin seurauksena. Poliisilaitos ei ollut menetellyt lain mukaisesti, vaan jättänyt aseensa tarkoituksella A:n haltuun. Tutinnan kohteena olevat teot sekä tapauksen olosuhteet kokonaisuutena huomioiden A:n virantoimituksesta pidättäminen oli muodostunut kohtuuttomaksi, sillä A oli ollut virantoimituksesta pidätettynä poliisilaitoksen päätöksellä 22.12.2009 lukien.

A:ta ei ollut myöskään kohdeltu yhdenvertaisesti muiden poliisimiesten kanssa, jotka olivat saaneet vakavammissakin rikosasioissa jatkaa virantoimituksessa.

Asian käsittely ja selvittäminen

Poliisilaitos on antanut vastineen ja vaatinut, että oikaisuvaatimus hylätään.

Kysymyksessä ei ollut aikaisempien päätösten virheiden korjaaminen, vaan virantoimituksesta pidättämisen perusteissa tapahtunut muutos. Käräjäoikeus oli tuomiossaan 27.9.2010 todennut A:n syyllistyneen pahoinpitelyyn ja ampuma-aserikokseen. Kyse oli uudesta päätöksestä, joka ei ollut sidoksissa A:n oikaisuvaatimuksessaan mainitsemiin aikaisempiin ratkaisuihin, jotka oli tehty eri olosuhteiden perusteella. Poliisilaitoksen päätöksestä kävi selville se, että virantoimituksesta pidättäminen jatkuu siihen saakka, kun hovioikeus on ratkaissut A:n valituksen käräjäoikeuden tuomiosta.

Poliisilaitos ei ollut antanut virkamieslautakunnalle asian 8/2010 yhteydessä tarkoituksellisesti väärää tietoa B:n ja A:n puhelinkeskustelusta taikka salannut siltä päätöksen perusteena olleita asiakirjoja. Luottamusmiehen kuulemisessa ei ollut tullut ilmi mitään sellaista asian ratkaisuun vaikuttavaa seikkaa, jonka vuoksi A:ta olisi ollut tarpeen vielä erikseen kuulla luottamusmiehen lausuman sisällöstä.

Virantoimituksesta pidättäminen oli keskeisesti perustunut käräjäoikeuden tuomioon 27.9.2010, jossa A oli tuomittu pahoinpitelystä ja ampuma-aserikoksesta. Poliisilaitos on viitaten Valtakunnansyyttäjänviraston päätökseen 14.12.2010 ilmoittanut luopuvansa käyttämästä A:n virantoimituksen pidättämisen perusteena epäiltyä lievää pahoinpitelyä 21.12.2009.

Poliisilaitos tai apulaispoliisipäällikkö B eivät olleet vastuussa A:n ampuma-aserikoksesta, mikä ilmeni ampuma-aserikosta koskevasta esitutkintapöytäkirjasta. A itse oli laiminlyönyt aseiden hallussapitoluvan hankkimisen ja pitänyt hallussaan luvatonta pistoolia lähes 10 vuotta. Kulunut aika osoitti, ettei hänellä ollut tarkoitukseen hakea lupaa aseelle.

Poliisilaitos ei ollut loukannut yhdenvertaisuusperiaatetta, vaan reagoinut myös kahteen toiseen tapaukseen poliisilaitoksella. Virkamiesoikeudelliset toimenpiteet oli kuitenkin jouduttu arvioimaan toisin johtuen toisen poliisimiehen teoista kuluneesta pitkästä ajasta ja siitä, että vapaa-ajallaan pahoinpitelyyn syyllistyneen vartijan käyttäytymissäännöt erosivat poliisimiehen käyttäytymissäännöistä.

A on antanut vastaselityksen, jonka mukaan oikaisuvaatimuksen alaista päätöstä tuli tulkita sanamuotonsa eikä tarkoituksensa mukaisesti. Valtion virkamieslain 40 §:n 4 momentti ei sanamuotonsa eikä esitöidensä mukaan mahdollistanut virkamiehen pidättämistä uudelleen aikaisemman päätöksen ollessa voimassa. Poliisilaitoksen laiminlyönti varmistaa kihlakunnansyyttäjän päätöksen 2.7.2010 asiasisältö ennen päätöksentekoa osoitti objektiivisuuden puutetta ja poliisilaitoksen asenteellisuutta.

Mitä pääluottamusmiehen kuulematta jättämiseen tulee, niin A on todennut, ettei hänellä tältä osin ollut tiedossaan koko tapahtumainkulkua. Myöhemmin saamiensa tietojen ja poliisilaitoksen lausunnon perusteella A on todennut,

että poliisilaitos on hänen käsityksensä mukaan menetellyt asiassa tältä osin lain edellyttämällä tavalla.

Virkamieslautakunnan ratkaisu

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Valtion virkamieslain 14 §:n 2 momentin mukaan virkamiehen on käytäyttyävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla.

Poliisilain 9 c §:n mukaan poliisimiehen on virassa ja yksityiselämässään käyttäyttyävä siten, ettei hänen käyttäytymisensä ole omiaan vaarantamaan luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitoon. Arvioitaessa poliisimiehen käyttäytymistä otetaan huomioon myös hänen asemansa ja tehtävänsä poliisihallinnossa.

Valtion virkamieslain 40 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan virkamies voidaan pidättää virantoimituksesta rikossyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten ajaksi, jos näillä voi olla vaikutusta virkamiehen edellytyksiin hoitaa tehtäväänsä. Saman pykälän 4 momentin mukaan virantoimituksesta pidättämistä päättäneen viranomaisen tulee seurata virantoimituksesta pidättämisen perusteita ja olosuhteiden muututtua tarvittaessa tehdä asiassa uusi päätös.

Valtion virkamieslain 66 §:n 2 momentin mukaan ennen kuin virkamies pidätetään virantoimituksesta, on virkamiehelle varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Hallintolain 27 §:n 1 momentin mukaan virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan virkamies on esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Hallintolain 34 §:n 1 momentin mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Saman lain 36 §:n mukaan asianosaiselle on ilmoitettava kuulemisen tarkoitus ja selityksen antamiselle varattu määräaika. Kuulemistä koskevassa pyynnössä on tarvittaessa yksilöitävä, mistä seikoista selitystä pyydetään. Asianosaiselle on toimitettava kuulemisen kohteena olevat asiakirjat alkuperäisinä tai jäljennöksinä taikka varattava muutoin tilaisuus tutustua niihin.

Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Päätösmenettelyä ja poliisilaitoksen toimivaltaa koskevat väitteet

Asiassa saatu selvitys

Poliisilaitos on päätöksellään 22.12.2009 pidättänyt A:n virantoimituksesta päätöspäivästä lukien toistaiseksi rikossyytteen ja sen edellyttämien tutkimusten ajaksi. Poliisilaitos on vahvistanut tämän päätöksen päätöksellään 5.1.2010. Perusteina virantoimituksesta pidättämiselle ovat olleet muun ohella esitutkinnan kohteena olleet A:n epäillyt pahoinpitely- ja ampumaserikokset 21.12.2009.

Virkamieslautakunta on päätöksellään 17.9.2010 nro 60/2010 kumonnut molemmat poliisilaitoksen päätökset kuulemisvirheen vuoksi. Poliisilaitos on 3.11.2010 valittanut virkamieslautakunnan päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Asian on edelleen vireillä korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Poliisilaitos on päätöksellään 8.11.2010 pidättänyt A:n virantoimituksesta päätöspäivästä alkaen toistaiseksi. Päätös on perustunut kärjäoikeuden tuomioon 27.9.2010 ja tutkinnanjohtajana toimineen kihlakunnansyyttäjän päätökseen 2.7.2010, johon vetoamasta poliisilaitos on vastineessaan luopunut. Poliisilaitos on soveltanut päätöksessään valtion virkamieslain 40 §:n 4 momenttia ja katsonut asiaa koskevasta kuulemiskirjeestä 14.10.2010 ilmeväällä tavalla, että aikaisempien päätösten perusteissa on tapahtunut edellä kerrottu muutos.

A on katsonut, että korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä ollut valitus virkamieslautakunnan virantoimituksesta pidättämistä koskevasta päätöksestä 17.9.2010 ja valituksenalainen poliisilaitoksen päätös 8.11.2011 virantoimituksesta pidättämistä koskevat samaa asiaa. A:n mukaan poliisilaitos ei olisi voinut tehdä uutta päätöstä asiassa, koska asia oli poliisilaitoksen valituksen johdosta vireillä korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Lisäksi A on katsonut, että virantoimituksesta pidättämistä koskevassa päätöksessä 8.11.2010 on kyse aikaisempien päätösten 22.12.2009 ja 5.1.2010 jatkamisesta ja se kumoutuu, mikäli myös aikaisemmat päätökset kumotaan.

Oikeudellinen arvio ja johtopäätökset

Hallituksen esityksessä valtion virkamieslain muuttamiseksi (HE 63/2007 vp.) todetaan 40 §:n 4 momentin osalta, että virantoimituksesta pidättämistä ei saa jatkaa pidempään kuin on tarvetta. Mikäli olosuhteissa tapahtuu muutos, on viranomaisella velvollisuus tehdä asiasta uusi päätös, johon voidaan hakea muutosta. Edelleen olosuhteidenmuutoksen ei tarvitse olla olennainen, vaan vähäisempikin muutos riittää velvoittamaan ryhtymään toimenpiteisiin. Harkittavaksi tulee erityisesti se, onko virantoimituksesta pidättämiselle edelleen tarvetta. Oleellista on, että virantoimituksesta pidättäminen saa jatkua vain niin kauan, kuin se on tarpeen pidättämisperusteiden kannalta. Sääntely korostaa viranomaisen velvollisuutta omasta aloitteestaan tarkistaa päätöstä, eikä asia jää vain virkamiehen aloitteellisuuden varaan.

Poliisilaitoksen 22.12.2009 ja 5.1.2010 tekemiin virantoimituksesta pidättämistä koskeviin päätöksiin nähden on poliisilaitoksen 8.10.2010 tekemään, oikaisuvaatimuksen kohteena olevaan päätökseen nähden olosuhteis-

sa on tapahtunut muutoksia. Ensinnäkin virkamieslautakunta on kumonnut ensiksi mainitut kaksi poliisilaitoksen päätöstä menettelyvirheen johdosta. Toiseksi poliisilaitos on valittanut virkamieslautakunnan päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Kolmanneksi käräjäoikeus on katsonut A:n syylistyneen pahoinpitelyrikokseen ja ampuma-aserikokseen ja tuominnut A:n 50 päiväsakkoon. Neljänneksi A on valittanut käräjäoikeuden tuomiosta hovioikeuteen, joten tuomio ei ole lainvoimainen.

Valtion virkamieslain 40 §:n 4 momentin laatimisen esitöistä eli edellä mainitusta hallituksen esityksestä käy toisaalta ilmi, että säännöksen laatimisen tarkoituksena on ollut antaa virkamiehelle lisää oikeusturvaa siinä tilanteessa, missä on syntynyt perusteltu epäily virantoimituksen pidättämisen jatkumisen aiheellisuudesta. Toisaalta lainkohdan sanamuoto eikä lainkohdan laatimisen esityötkään sulje pois sitä vaihtoehtoa, että viranomaisaloitteisessa virantoimituksen pidättämisen olosuhteiden muuttumisen harkinnassa viranomaisen päättyy siihen, että virantoimituksen pidättämisen edellytykset ovat olemassa. Aikaisemmat virantoimituksen pidättämistä koskevat poliisilaitoksen tekemät päätökset ja niistä tehdyn valituksen vireilläolo korkeimmassa hallinto-oikeudessa eivät myöskään lainkohdan sanamuoto ja tarkoitus huomioon ottaen estä tällaista uutta olosuhteiden muuttumiseen perustuvaa harkintaa ja uutta, myös virantoimituksen pidättämiseen päätyvän päätöksen tekemistä, vaikka virantoimituksen pidättäminen onkin ollut voimassa aikaisempien päätösten ja niistä tehdyn valituksen johdosta.

Mitä virantoimituksesta pidättämisen keston tulee, niin virkamieslautakunta toteaa, että virantoimituksesta pidättäminen rikostutkintaperusteella ei lain sanamuodon mukaan välttämättä ole määräaikainen. Kun kuitenkin otetaan huomioon virkamiehen oikeussuojan tarve, toimenpiteen ankaruus virkamiehen kannalta ja suhteellisuusperiaate sekä viranomaisen velvollisuus seurata virantoimituksesta pidättämisen perusteita, on yleensä käytettävä määräaikaa.

Poliisilaitos on pidättänyt A:n virastaan toistaiseksi. Poliisilaitos on kuitenkin päätöksensä perusteluissa todennut, että koska A on valittanut käräjäoikeuden tuomiosta hovioikeuteen, ovat hänen syyksiluetut rikokset pahoinpitelystä ja ampuma-aserikoksesta edelleen tutkimusten alla. Virkamieslautakunta katsoo, että poliisilaitoksen päätöksestä ilmenee, että virantoimituksesta pidättäminen jatkuu vain siihen saakka, kun hovioikeus on ratkaissut A:n valituksen käräjäoikeuden tuomiosta.

Näin ollen poliisilaitos on valtion virkamieslain 40 §:n 4 momentin perusteella voinut ottaa omasta aloitteestaan A:n virantoimituksesta pidättämistä koskevan asian uudelleen harkittavakseen ja päätettäväkseen ja päätökseen on myös sisältänyt selkeä määräaika, minkä jälkeen tämä virantoimituksesta pidättäminen päättyy. Päätös ei ole tältä osin lain tai hallinnon suhteellisuusperiaatteen vastainen.

Kuulemisvirhettä ja esteellisyyttä koskevat väitteet

Asiassa saatu selvitys

A:n mukaan apulaispoliisipäällikkö B ei ollut puhelinkeskustelussa 5.1.2010 kertonut A:lle mitään virantoimituksesta pidättämisen perusteina käytetyistä ja kuulemisilmoituksessa mainitsemattomista pahoinpitelyepäilyistä, vaikka poliisilaitos oli näin lisävastineessaan virkamieslautakunnalle 1.6.2010 väittänyt.

Poliisilaitoksen vastineen mukaan B:n ja A:n 5.1.2010 käymän puhelinkeskustelun sisällön kirjaukset poliisilaitoksen vastineissa ovat perustuneet B:n muistikuvii keskustelusta. B ei ollut tallentanut tai dokumentoinut käytyä keskustelua. Poliisilaitoksella ei ole ollut missään vaiheessa mahdollisuus tutustua A:n esittämän nauhoituksen sisältöön, sillä nauhoitusta tai siitä mahdollisesti tehtyä purkua ei ollut toimitettu poliisilaitokselle muun muassa siinä yhteydessä, kun virkamieslautakunta edellisten päätösten yhteydessä on pyytänyt poliisilaitoksen vastinetta, eikä siten mahdollisuutta oikaista asiaa. B ei ole tarkoituksellisesti muistanut käymäänsä keskustelua tietyn sisältöiseksi, vaan hänelle on jäänyt oma muistikuva hänen mielestään jossakin määrin sekavahkosta puhelinkeskustelusta A:n kanssa. Poliisilaitoksella ei myöskään ollut mitään syytä salata virkamieslautakunnalta A:n vaimon ja tyttären kuultelukertomuksia, joissa kuvatut pahoinpitelyt olivat olleet perusteena virantoimituksesta pidättämiselle.

A on vastaselityksessään katsonut, että asiassa ei voida sulkea pois epäilyä siitä, etteikö poliisilaitoksen puolesta olisi annettu tarkoituksellisesti väärää tietoa puhelinkeskustelun sisällöstä. Salattujen asiakirjojen osalta A on pitänyt poliisilaitoksen selvitystä uskottavana, mutta katsonut, että B on muusta kuin tietämättömyydestä johtuvista syistä laiminlyönyt huolehtia siitä, että apulaispoliisipäällikkö D on saanut oikeat ja riittävät tiedot.

Oikaisuvaatimuksen alaisen päätöksen mukaan poliisilaitos on 8.11.2010 kuullut luottamusmies C:tä. C oli antamansa selvityksen mukaan välittänyt pääluottamusmies E:lle apulaispoliisipäällikkö D:n kautta tulleen A:n pyynnön tulla kuulluksi asiassa. C:n ja E:n välisissä neuvotteluissa he olivat päätyneet siihen, että asiassa riittää, kun C:tä luottamusmiehenä kuullaan tässä asiassa. Luottamusmies C:n mukaan A ei ollut häneen yhteydessä ja C oli perustanut lausumansa käsittelyn perusteena oleviin asiakirjoihin sekä A:n vastineeseen. Luottamusmiehen tietojen mukaan A on hoitanut virkaansa asianmukaisesti. Luottamusmies ei ollut ottanut kantaa käräjäoikeuden ja syyttäjän päätöksiin ja oli jättänyt asian ratkaisun työnantajan harkittavaksi.

Asiassa on riidatonta, että A ei ole saanut antaa selitystä luottamusmiehen lausumasta.

Oikeudellinen arvio ja johtopäätökset

A:n mukaan päätöksen tehneet virkamiehet ovat olleet esteellisiä hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaisen yleislausekkeeseen perusteella.

Virkamieslautakunta toteaa, että lainkohdassa tarkoitettun syyn on oltava ulkopuolisen havaittavissa ja sen puolueettomuutta vaarantavan vaikutuksen

tulee olla suunnilleen samanasteinen kuin erikseen määritellyissä esteellisyyssperusteissa. Oikeuskäytännössä on myös katsottu, että palautuspäätöksen perusteella uuteen käsittelyyn palautetun asian uudelleen käsitelleet virkamiehet eivät ole esteellisiä.

Koska B ei ole tehnyt puhelinkeskustelusta 5.1.2010 muistiinpanoja, virkamieslautakunta pitää selvänä, ettei B ole voinut myöskään muistaa tarkalleen puhelinkeskustelun sisältöä. Puhelinkeskustelun sisällöllä ei myöskään ole ollut merkitystä virkamieslautakunnan päätöstä 17.9.2010 nro 60/2010 tehtäessä. Toisaalta poliisilaitos ei ole toiminut riittävän huolellisesti, kun se on kirjannut vastineeseensa totuudenvastaisen tiedon, jota se ei ole voinut mistään varmistaa. Virkamieslautakunta kuitenkin katsoo, että asiassa on jäänyt selvittämättä että poliisilaitos olisi tarkoituksellisesti antanut väärää tosiasiatietoa A:n ja apulaispoliisipäällikkö B puhelinkeskustelun 5.1.2010 sisällöstä. Asiassa on jäänyt myös selvittämättä, että B olisi toiminut vastoin hallinnon objektiviteettiperiaatetta. D:n eikä B:n ei voida katsoa tässä asiassa toimineen siten, että heidän puolueettomuutensa on vaarantunut ja he siten ovat olleet esteellisiä osallistumaan asian päättämiseen.

Mitä A:n kuulemiseen tulee, virkamieslautakunta toteaa, että lähtökohtaisesti on aihetta olettaa, että asianosaisen kannanotolla voi olla vaikutusta päätöksen sisältöön ja että asianosaisen oikeussuoja edellyttää kuulemista. Toisaalta kuulemisvelvollisuus ei ole muutenkaan täysin ehdoton, koska siitä voidaan poiketa lain mainitsemisissa tilanteissa, esimerkiksi silloin, kun kuuleminen on ilmeisen tarpeetonta.

Ottaen huomioon luottamusmiehen lausuman sisältö ja se seikka, että se on perustunut ainoastaan jo A:n tiedossa olleisiin selvityksiin, ei päätöksenteossa ole A:n esittämällä perusteilla katsottava tapahtuneen menettelyvirhettä, jonka nojalla päätös olisi kumottava.

A on vastaselityksessään lausumansa perusteella katsottava luopuneen siitä oikaisuvaatimuksensa perusteesta, että päätös olisi ollut lainvastainen, kun nimenomaan pääluottamusmiestä ei ole kuultu asiassa.

Virantoimituksesta pidättäminen

Asiassa saatu selvitys

Käräjäoikeus on 27.9.2010 tuominnut A:n pahoinpitelystä 21.12.2009 ja ampuma-aserikoksesta 22.12.2009 yhteiseen 50 päiväsakon suuruiseen sakkorangaistukseen. Tuomion mukaan A on syylistynyt pahoinpitelyyn tekemällä ruumiillista väkivaltaa vaimolleen E:lle puristamalla E:tä kurkusta sekä puristelemalla E:tä käsistä aiheuttaen E:lle punoitusta kaulalle. Muilta osin syytteen teonkuvaus on jäänyt toteen näyttämättä. Edelleen tuomion mukaan A on myös ampuma-aselain vastaisesti pitänyt hallussaan FN pistoolia ilman sen hallussapitoon oikeuttavaa lupaa. A on ollut ostamassa asetta eräältä kuolinpesältä ja hänellä on ollut aseeseen hankkimislupa, jonka voimassaolo on päättynyt 27.9.2002. A ei kuitenkaan ole ostanut asetta kuolinpesältä, mutta on siitä huolimatta pitänyt asetta hallussaan hankkimatta aseeseen hallussapitoon tarvittavaa lupaa. Käräjäoikeus on katsonut, että ammattinsa puolesta A:n on tullut olla tietoinen siitä, kuinka aseeseen kanssa on tullut menetellä.

Oikeudellinen arvio ja johtopäätökset

Virkamieslautakunta toteaa, että virantoimituksesta pidättäminen on väliaikainen turvaamistoimenpide, jonka tarkoituksena on varmistaa viranomaistehtävien asianmukainen hoitaminen. Virantoimituksesta pidättämistä käytetään ensisijaisesti julkisen intressin toteuttamiseksi.

Kihlakunnansyyttäjän päätöstä 2.7.2010 esitutkinnan lopettamisesta ei ole voitu ottaa asiaa ratkaistaessa huomioon A:n vahingoksi, sillä päätöksessä ei ole todettu A:n syyllistyneen rikokseen eikä se ole syyksilukeva.

A on käräjäoikeuden tuomion mukaan syyllistynyt pahoinpitelyyn ja ampumaserikokseen. Asian rikosoikeudellinen arviointi ei kuulu virkamieslautakunnan toimivaltaan eikä virkamieslautakunnalla tästä syystä ole edellytyksiä arvioida A:n menettelyä tai tekojen laatua toisin. Virkamiesoikeudellinen päätöksenteko ei kuitenkaan ole suoraan sidoksissa rikosoikeudelliseen arvioon, vaan rikollisen teon laatu, vakavuus ja itse tekoon johtaneet olosuhteet on otettava yhtenä näkökulmana huomioon myös punnittaessa, muodostaako teko perusteen määräaikaiselle erottamiselle.

Kun otetaan huomioon A:n asema poliisimiehenä ja hänen virkatehtäviensä edellyttämä luottamus sekä tuomioon johtaneet teot, on A:n saama käräjäoikeuden tuomio ollut omiaan vaarantamaan luottamusta A:ta ja poliisilaitosta kohtaan. Käräjäoikeuden tuomiolla on edellä lausuttu huomioon ottaen voinut olla vaikutusta A:n edellytyksiin hoitaa virkatehtäväänsä.

Yhdenvertaisuusperiaatetta A:n asian ratkaisemisen yhteydessä ei myöskään ole rikottu, kun A on pidätetty edellä kuvatuissa olosuhteissa virantoimituksesta, vaikka toisia A:n mainitsemia virkamiehiä ei oltu pidätetty virantoimituksesta syytteiden ja niiden tutkimusten ajaksi. Kysymys on eri olosuhteissa tapahtuneista teoista.

Poliisilaitos on täten voinut pidättää A:n virantoimituksesta.

Päätös

Virkamieslautakunta hylkää oikaisuvaatimuksen.

Sovelletut oikeusohjeet

Valtion virkamieslaki 14 § 1 mom., 40 § 2 mom. 1 kohta ja 4 mom. sekä 66 §
Poliisilaki 9 c §
Hallintolaki 6 §, 27 §, 28 §, 34 § 1 mom. ja 36 §

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Puheenjohtaja

Heikki Jukarainen

Esittelijä

Petteri Plosila

Virkamieslautakunnan päätös oli tulos äänestyksestä jossa enemmistön muodostivat puheenjohtaja Jukarainen ja jäsenet Paanetoja, Isomäki, M. Nieminen sekä varajäsenet Janas, Kuusama, Rouhe ja Tarnanen. Vähemmistön muodosti jäsen Kulla.

Vähemmistön äänestyslausuma liitteenä.

Eri mieltä olevan jäsen Kullan äänestyslausuma:Päätösmenettelyä ja poliisilaitoksen toimivaltaa koskevat väitteet

Poliisilaitoksen päätöksissä 22.12.2009 ja 5.1.2010 sekä 8.11.2010 on arvioitu samoja tekoja. Siten oikaisuvaatimuksenalaisessa poliisilaitoksen päätöksessä on ollut kysymys samasta asiasta kuin poliisilaitoksen 22.12.2009 ja 5.1.2010 antamissa päätöksissä. Kun edellinen virantoimituksesta pidättäminen on tehty toistaiseksi, on virkamieslautakunnan päätöstä 17.9.2010 nro 60/2010 eli poliisilaitoksen päätöksiä 22.12.2009 ja 5.1.2010 koskevan valituksen vireillä olo korkeimmassa hallinto-oikeudessa estänyt virantoimituksesta pidättämisen uudelleen samalla perusteella. Lisäksi poliisilaitoksen päätöksessään soveltama valtion virkamieslain 40 §:n 4 momentti on säädetty virkamiehen suojaksi. Kun hallinnon tarkoitussidonnaisuuden periaate sisältää velvollisuuden, että viranomainen käyttää toimivaltaansa vain lain tarkoituksen rajoissa, ei uutta virantoimituksesta pidättämistä ole näissä olosuhteissa voitu tehdä kyseisen säännöksen perusteella. A:ta ei siten ole voitu pidättää uudelleen virantoimituksesta valtion virkamieslain 40 §:n 4 momentin perusteella, vaikka olosuhteet ovat muuttuneet siten, että käräjäoikeus on tuominnut A:n pahoinpitelystä ja ampuma-aserikoksesta 21.12.2009 yhteiseen sakkorangaistukseen.

Edellä lausutun perusteella A:n virantoimituksesta pidättämistä koskeva päätös 8.11.2010 on kumottava.

Asian esittelijän, virkamieslautakunnan sihteerin Petteri Plosilan eriävä mielipide oli samansisältöinen kuin jäsen Kullan äänestyslausuma.